

EDELKREPS

Astacus astacus

Edelkreps er også kjent som flodkreps, elvekrepss og ferskvannskreps. Edelkreps er en ansvartsart i vår kommune. En ansvartsart er en art hvor kommunen har en viktig andel av den norske forekomsten. At den overlever i vår kommune, er spesielt viktig for at den skal kunne overleve i Norge.

BIOLOGI

Edelkreps er en tiftokreps som kan bli opptil 17 – 18 cm lang, men er vanligvis mindre. Fargen er grønn- brun eller blå-sort. Klørne er ofte rødlige på undersiden. Forkroppen med bryst og hode har 5 gangbein, hvorav de forreste har klør. Bakkroppen har fem par svømmebein, og en halevifte.

Edelkreps lever i elver, innsjøer og tjern. Den lever på bunn og foretrekker fast og steinete grunn der den gjemmer seg mellom planter og hulrom. Edelkrepsen er aktiv på natten og spiser variert som avfall, snegler, muslinger, mark og planter.

Krepsen blir kjønnsmoden ved 3 – 6 års alder eller ved 6 – 8 cm lengde. Paring skjer i slutten av september til oktober, og eggene klekker i juni-juli. Utvekling av rogn, videre vekst og skalskifte er svært temperaturavhengig og kalkinnholdet må være tilstrekkelig høy. Det antas at edelkreps kan bli opptil 20 år.

Edelkreps kan forveksles med den nordamerikanske signalkrepsen. Signalkreps har et glatte og brunere skall. De har noe større klør og har ofte en hvit til turkis flekk på klørne. Signalkrepsen mangler også en tagg ved furen bak hodeskjoldet. Signalkreps er bærer av krepsepest og er forbudt å sette ut.

UTBEREDELSE OG BESTANDSSTATUS

Edelkreps er utbredt på Østlandet fra Østfold til Telemark, og med noen mindre forekomster på Vestlandet og i Midt-Norge. De fleste forekomstene finnes i fylkene Oslo og Akershus. Det er gjort funn av edelkreps i alle kommunene på øvre Romerike. Les mer om funn av edelkreps på www.artskart.artsdatabanken.no.

I Norge har forekomsten av edelkreps gått kraftig tilbake siden 1960-talet. Årsaken er sammensatt og skyldes krepsepest, fremmede arter som signalkreps og vasspest, samt forurensing, nedslamming og fysiske inngrep i vassdragene. Edelkrepsens status er vurdert til sterkt truet (EN) ifølge rødlisten fra Artsdatabanken.

FORVALTNING

I regionen øvre Romerike er edelkreps en ansvartsart i kommunene Eidsvoll, Nes og Gjerdrum. Kommunen må sikre edelkrepsens leveområder gjennom god arealplanlegging, slik at nedbygging og tilslamming av bekker og vassdrag hindres.

Edelkrepsen omfattes av flere internasjonale avtaler. Den er listet i Bernkonvensjonen, som har som formål å verne ville dyr og planter og deres leveområder i Europa, og den omfattes også av EUs habitatdirektiv.

Siden år 2001 pågår det et nasjonalt overvåkingsprogram av edelkreps.

Mattilsynet har utarbeidet en bekjempelsesplan mot krepsepest som beskriver tiltak for å beskytte vassdrag, og bekjempe krepsepest i påvirkede vassdrag.

